

Son illərdə Ermənistanın dağ-mədən sənayesinin Cənubi Qafqazı ciddi ekoloji fəlakətlə üz-üzə qoyması dərindən narahatlıq doğurur. Çünki bu ölkədə heç bir ekoloji norma və standartlar gözlənilmədən aparılan dağ-mədən sənayesi işlərinə ətraf mühitə vurulan ciddi zərər, ekoloji fəsadların miqyası sürətlə böyüməkdədir. Acınacaqlısı da odur ki, Ermənistan rəhbərliyi bu barədə nə daxili etirazlara, nə də xarici ölkələrin və beynəlxalq təşkilatların müraciətlərinə məhəl qoyur.

Bütün bunlar sadəcə fikir xatirinə səslənən sözlər deyil, faktlarla əsaslandırılan real hadisələrdir. Konkret olaraq Ermənistanın genişlənən qanunsuz dağ-mədən işləri səbəbindən bölgə ekoloji fəlakətin astanasındadır.

Davam edən mədən əməliyyatları nəticəsində ekosistemlərin korlanması təkcə Ermənistanın ətraf mühitə üçün təhdid deyil, həm də qonşu ölkələrə böyük təhlükədir. Ekoloji zərərin transsərhəd xarakteri regionda və ondan kənarda yaşayan icmaların sağlamlığını və rifahını riskə atır.

Ermənistan region çaylarını necə çirkəndirir?

30 il Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun bütün iqtisadi potensialından yararlanmayan işğalçı Ermənistan bunun müqabilində Azərbaycanı qarşı həm də ekoloji terror həyata keçirməklə məşğul olub. Belə ki, Qarabağdan Azərbaycanın digər regionlarına axan çayların qarşısı yayda əkin vaxtı kəsilir, qışda açılaraq süni sel təhlükəsi yaradır, ağaclar, meşələr qırılır, əkin sahələri yandırılır. Təhlükəli metal tullantıları, mis hasilatı və emalı, molibden emalı zamanı yaranan zərərli sular istifadə etdiyimiz içməli su mənbələrinə qəsdən təminlənməmiş halda buraxılır. Bundan əlavə, Qarabağ ərazisində mədənlərin qanunsuz hasilatı, xüsusilə qızıl, gümüş və mis emalı zamanı ətraf mühit, təbii landşaft və içməli su resursları həddən artıq istifadə olunur, ya da çirkəndirilir və zərərləndirilir. Təəssüf ki, dünya ictimaiyyəti və beynəlxalq ekoloji təşkilatlar buna susunluqla qarşıqlıq veridirlər.

Faktlara diqqət yetirək. 24 il öncə, 2000-ci ildən etibarən dünya bazarında mis, qızıl və digər qiymətli metallara tələbatın artması Ermənistanın mədən sənayesinin inkişafına zəmin yaradırdı. Nəticədə mədən sənayesinə yatırılan investisiyanın həcmi artsa da, bu proses ekoloji vəziyyətin sürətlə şəkildə məhvi ilə müşayiət olundu. Mədən sənayesində davam edən fəaliyyət region ölkələrinin ekoloji durumuna da təsirsiz ötürmədi. Mədənlərin bir çoxunun su mənbələrinin yaxınlığında yerləşməsi ətraf mühit üçün zərərli hesab edilən kimyəvi tullantıların çaylara axıtılmasına gətirib çıxardı.

Tədqiqatçı Həmid Əhmədli deyir ki, hazırda Ermənistanın cənub-şərqi, yəni Qərbi Zəngəzur ərazisi dağ-mədən sənayesinin əsas mərkəzi hesab edilə bilər. 2018-ci ildə ölkə üzrə dağ-mədən sənaye məmulatlarının 87 faizi Qərbi Zəngəzürda istehsal olunub. Aparılan araşdırmalara əsasən, Qərbi Azərbaycan regionunda yerləşən Qacarın mis-molibden yatağı ölkənin ən irihəcmli dağ-mədən resursu hesab edilir. "Zanguezur Copper-Molybdenum Combine" ("Zəngəzur Mis-Molibden Zavodu") adlı Qərb mənşəli şirkət tərəfindən istismar edilən mədən ətraf mühitə ciddi təhlükə yaradır. Belə ki, yataqların istismarı zamanı zərərli tullantılar Oxçuçaya axıtılır və bu tendensiya uzun müddətdir ki, davam etməkdədir.

2017-ci ildə Ermənistanın Ətraf Mühitin Monitoringi və İnformasiya Mərkəzinin məlumatlarında Oxçuçayın ən çox çirkəndirilən çay hesab edilir. Bələliklə, mədən sənayesinin Qacaranda fəaliyyət göstərən Oxçuçayın tərkibində dəmir, sink, qurğuşun, manqan və s. metalların həcmının artması ilə nəticələnib. Aparılan araşdırmalar nəticəsində Oxçuçayın suyundan 5-ci kateqoriya, yəni ən aşağı keyfiyyətə malik olması səbəbi ilə Ermənistan ərazisində irriqasiya məqsədilə üçün istifadəsi qadağan edilmiş, 2019-cu ildə mədənin istismarı zamanı tullantıların daşınması üçün nəzərdə tutulan kəmərdə baş verən

sızma Oxçuçayda ciddi çirkənləməyə səbəb olub. Oxçuçayın Cənubi Qafqazın ikinci böyük çayı olan Araz çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, onun çirkənləməsi Araz çayının su ehtiyatlarının keyfiyyətinə də bəzi təsirlər göstərəcək. Araz çayı Kür çayının ən böyük sağ qolu olmaqla Ermənistanla digər transsərhəd çaydır və Azərbaycanın ekosisteminə qarşı törədilən bu cinayət cəvabsız

qalmamalıdır. Oxçuçay çayından götürülən su nümunələrinin sınaq nəticələri çay səthindəki sularda ağır metalların, xüsusən dəmir, mis, manqan, molibden, sink, xrom, nikel və digərlərinin yüksək miqdarda olduğunu aşkar edib, hətta çöküntü nümunələrində təhlükəli maddələrin konsentrasiyasının normaldan dəfələrlə artıq olduğunu müəyyən edilərək, çayın çirkənləmə səviyyəsinin təhlükəli həddə çatdığı aydın olub.

Eyni zamanda "Zəngəzur Mis-Molibden Zavodu" tərəfindən mədənlərdə istehsal həcminin artırılması ilə əlaqədar olaraq daha iri həcmdə su resursunun istifadə edilməsi Oxçuçayın quşmasına gətirib çıxara bilər.

Qərbi Zəngəzur regionundakı Əkərk mis-molibden yatağının istismarı nəticəsində də çaylara axıtılan bərk və maye tullantılar ekologiyaya təhlükə yaradır. 2016-cı ildə "Ağarac Copper Molybdenum Combine" (Əkərk Mis-Molibden Zavodu) şirkəti tərəfindən istismar edilən qızıl mədəninin Xarçevan çayını çirkəndirməsi erməni mətbuatında geniş rezonans doğurmuşdu. Ermənistan Ətraf Mühit Cəbhəsi adlı qeyri-hökumət təşkilatı məsələ ilə bağlı aidiyyəti qurumlardan izahat tələb etmiş və Ekologiya Nazirliyi çayın suyundan laboratoriya testi aparılacağını bildirmişdi. Lakin nəticələrin geniş ictimaiyyətə paylaşılmamasından imtina edilmiş və aidiyyətlər qeyri-hökumət təşkilatı yalan informasiya yaymaqda günahlandırılmışdı. Qeyd edək ki, 2016-cı ildə Ermənistanın Amerikan Universitetinin (American University of Armenia) çirkənləndirilməsi Ermənistanın ətraf mühitə ciddi təhdid deyil, həm də qonşu ölkələrə böyük təhlükədir. Ekoloji zərərin transsərhəd xarakteri regionda və ondan kənarda yaşayan icmaların sağlamlığını və rifahını riskə atır.

2023-cü ildə İranın Ermənistanı ötən illər ərzində Araz çayının çirkəndirilməsində ittiham etməsi də bunu təsdiqləyən real faktlardır. İranın Su Ehtiyatlarının İdarə Olunması Şirkətinin rəsmisi İsa Bozorgzadə deyirdi ki, İran artıq Ermənistanı və mis mədəninə istismar edən şirkətləri müqabilində Ermənistanın ətraf mühitə vurulan zərər haqqında tələblərini irəli sürür. Ermənistanın ətraf mühitə vurulan zərər haqqında tələblərini irəli sürür.

2023-cü ildə İranın Ermənistanı ötən illər ərzində Araz çayının çirkəndirilməsində ittiham etməsi də bunu təsdiqləyən real faktlardır. İranın Su Ehtiyatlarının İdarə Olunması Şirkətinin rəsmisi İsa Bozorgzadə deyirdi ki, İran artıq Ermənistanı və mis mədəninə istismar edən şirkətləri müqabilində Ermənistanın ətraf mühitə vurulan zərər haqqında tələblərini irəli sürür. Ermənistanın ətraf mühitə vurulan zərər haqqında tələblərini irəli sürür.

2023-cü ildə İranın Ermənistanı ötən illər ərzində Araz çayının çirkəndirilməsində ittiham etməsi də bunu təsdiqləyən real faktlardır. İranın Su Ehtiyatlarının İdarə Olunması Şirkətinin rəsmisi İsa Bozorgzadə deyirdi ki, İran artıq Ermənistanı və mis mədəninə istismar edən şirkətləri müqabilində Ermənistanın ətraf mühitə vurulan zərər haqqında tələblərini irəli sürür. Ermənistanın ətraf mühitə vurulan zərər haqqında tələblərini irəli sürür.

2023-cü ildə İranın Ermənistanı ötən illər ərzində Araz çayının çirkəndirilməsində ittiham etməsi də bunu təsdiqləyən real faktlardır. İranın Su Ehtiyatlarının İdarə Olunması Şirkətinin rəsmisi İsa Bozorgzadə deyirdi ki, İran artıq Ermənistanı və mis mədəninə istismar edən şirkətləri müqabilində Ermənistanın ətraf mühitə vurulan zərər haqqında tələblərini irəli sürür. Ermənistanın ətraf mühitə vurulan zərər haqqında tələblərini irəli sürür.

2023-cü ildə İranın Ermənistanı ötən illər ərzində Araz çayının çirkəndirilməsində ittiham etməsi də bunu təsdiqləyən real faktlardır. İranın Su Ehtiyatlarının İdarə Olunması Şirkətinin rəsmisi İsa Bozorgzadə deyirdi ki, İran artıq Ermənistanı və mis mədəninə istismar edən şirkətləri müqabilində Ermənistanın ətraf mühitə vurulan zərər haqqında tələblərini irəli sürür. Ermənistanın ətraf mühitə vurulan zərər haqqında tələblərini irəli sürür.

2023-cü ildə İranın Ermənistanı ötən illər ərzində Araz çayının çirkəndirilməsində ittiham etməsi də bunu təsdiqləyən real faktlardır. İranın Su Ehtiyatlarının İdarə Olunması Şirkətinin rəsmisi İsa Bozorgzadə deyirdi ki, İran artıq Ermənistanı və mis mədəninə istismar edən şirkətləri müqabilində Ermənistanın ətraf mühitə vurulan zərər haqqında tələblərini irəli sürür. Ermənistanın ətraf mühitə vurulan zərər haqqında tələblərini irəli sürür.

2023-cü ildə İranın Ermənistanı ötən illər ərzində Araz çayının çirkəndirilməsində ittiham etməsi də bunu təsdiqləyən real faktlardır. İranın Su Ehtiyatlarının İdarə Olunması Şirkətinin rəsmisi İsa Bozorgzadə deyirdi ki, İran artıq Ermənistanı və mis mədəninə istismar edən şirkətləri müqabilində Ermənistanın ətraf mühitə vurulan zərər haqqında tələblərini irəli sürür. Ermənistanın ətraf mühitə vurulan zərər haqqında tələblərini irəli sürür.

Ermənistan Cənubi Qafqazı ekoloji fəlakət bölgəsinə çevirir

terrorun baş verdiyi ərazi olaraq qalmaqdadır. Dağ-mədən sənaye məmulatlarının 87 faizinin Qərbi Zəngəzürda istehsal olunması bunu bir daha təsdiqləyir.

Bələ ki, Qacarın şəhərində istismar edilən mis-molibden yatağının tullantıları Oxçuçayı, Əkərk şəhərindəki mis-molibden və qızıl yatağı isə Xarçevan çayını çirkəndirməkdə davam edir. Hər iki çay Arazın qolu olduğu üçün regiondakı torpaq sahələrini və su resurslarını təhlükəli həddə çirkəndirib. Eyni zamanda Araz çayı transsərhəd çay hesab ediləndiyindən Azərbaycanla yanaşı, qonşu İran İslam Respublikasının da ekosistemini sıradan çıxarmışdır.

2023-cü ildə İranın Ermənistanı ötən illər ərzində Araz çayının çirkəndirilməsində ittiham etməsi də bunu təsdiqləyən real faktlardır. İranın Su Ehtiyatlarının İdarə Olunması Şirkətinin rəsmisi İsa Bozorgzadə deyirdi ki, İran artıq Ermənistanı və mis mədəninə istismar edən şirkətləri müqabilində Ermənistanın ətraf mühitə vurulan zərər haqqında tələblərini irəli sürür. Ermənistanın ətraf mühitə vurulan zərər haqqında tələblərini irəli sürür.

2023-cü ildə İranın Ermənistanı ötən illər ərzində Araz çayının çirkəndirilməsində ittiham etməsi də bunu təsdiqləyən real faktlardır. İranın Su Ehtiyatlarının İdarə Olunması Şirkətinin rəsmisi İsa Bozorgzadə deyirdi ki, İran artıq Ermənistanı və mis mədəninə istismar edən şirkətləri müqabilində Ermənistanın ətraf mühitə vurulan zərər haqqında tələblərini irəli sürür. Ermənistanın ətraf mühitə vurulan zərər haqqında tələblərini irəli sürür.

2023-cü ildə İranın Ermənistanı ötən illər ərzində Araz çayının çirkəndirilməsində ittiham etməsi də bunu təsdiqləyən real faktlardır. İranın Su Ehtiyatlarının İdarə Olunması Şirkətinin rəsmisi İsa Bozorgzadə deyirdi ki, İran artıq Ermənistanı və mis mədəninə istismar edən şirkətləri müqabilində Ermənistanın ətraf mühitə vurulan zərər haqqında tələblərini irəli sürür. Ermənistanın ətraf mühitə vurulan zərər haqqında tələblərini irəli sürür.

2023-cü ildə İranın Ermənistanı ötən illər ərzində Araz çayının çirkəndirilməsində ittiham etməsi də bunu təsdiqləyən real faktlardır. İranın Su Ehtiyatlarının İdarə Olunması Şirkətinin rəsmisi İsa Bozorgzadə deyirdi ki, İran artıq Ermənistanı və mis mədəninə istismar edən şirkətləri müqabilində Ermənistanın ətraf mühitə vurulan zərər haqqında tələblərini irəli sürür. Ermənistanın ətraf mühitə vurulan zərər haqqında tələblərini irəli sürür.

2023-cü ildə İranın Ermənistanı ötən illər ərzində Araz çayının çirkəndirilməsində ittiham etməsi də bunu təsdiqləyən real faktlardır. İranın Su Ehtiyatlarının İdarə Olunması Şirkətinin rəsmisi İsa Bozorgzadə deyirdi ki, İran artıq Ermənistanı və mis mədəninə istismar edən şirkətləri müqabilində Ermənistanın ətraf mühitə vurulan zərər haqqında tələblərini irəli sürür. Ermənistanın ətraf mühitə vurulan zərər haqqında tələblərini irəli sürür.

2023-cü ildə İranın Ermənistanı ötən illər ərzində Araz çayının çirkəndirilməsində ittiham etməsi də bunu təsdiqləyən real faktlardır. İranın Su Ehtiyatlarının İdarə Olunması Şirkətinin rəsmisi İsa Bozorgzadə deyirdi ki, İran artıq Ermənistanı və mis mədəninə istismar edən şirkətləri müqabilində Ermənistanın ətraf mühitə vurulan zərər haqqında tələblərini irəli sürür. Ermənistanın ətraf mühitə vurulan zərər haqqında tələblərini irəli sürür.

4,6 milyon kvadratmetr ərazini əhatə edən Gütqum (Qeçən) mədən tullantısı anbarı region üçün təhlükə saçır.

Əkərk Mis-Molibden Zavodunun da ağır metal tərkibli mədən tullantıları Kərçivançay (Kərçevan) vasitəsilə Araz çayına zərərli təsirlər verir. Araz çayının "Comsup Commodities" şirkəti kombinatın bütün sahələrini satın alaraq onun tam pəncəsidir. İl ərzində burada orta hesabla 4 milyon ton filiz emalı edilir. Kombinattan Davazam tullantı anbarında hazırda təxminən 36,8 milyon kubmetr təhlükəli tullantı toplanması barədə məlumatlar yayılıb. Tullantı anbarının suyu transsərhəd Araz çayına tökülür.

İşğal dövründə Ermənistanın ekoloji vəziyyəti Azərbaycanla sərhədə yerləşən Kəlbəcənə gətirilən çayın qanunsuz olaraq "GeoProMining" şirkətinin tam istismarına verib. 2009-cu ildə buradan 320,5 min ton, 2010-cu ildə 490 min ton, 2011-ci ildə 880 min ton miqdarda daşılmaq üçün qanunverici Dəvəli (Ararat) qızıl emalı kombinatında həyata keçirilib. Nəticədə çayın suyunun təhlükəli tərkibli olması vəzifəli Zod (Sotk) çayını, dəmir, kadmium və molibden kimi ağır metallarla çirkəndirilib. Çirkənləndirən Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsinə icazə vermək üçün regionu çirkəndirməsinə görə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ermənistanı çirkəndirilməsi ekologiya vəzifəli Zod (Sotk) çayının Kür çayına töküldüyünü nəzərə alsaq, bunun milyonlarla insanın həyatı üçün böyük təhlükə yaratdığı anlammaq çətin olmaz. 2018-ci ildə bu mədənin işləməsin